

ΙΔΡΥΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΥΓΚΥΡΙΑΣ

ΙΟΥΝΙΟΣ 2008

- A. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΚΛΙΜΑ**
- B. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ –ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ –ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ – ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ**
- Γ. ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ**

7 Ιουλίου 2008

Το IOBE διεξάγει κάθε μήνα Έρευνες Συγκυρίας στις επιχειρήσεις στους τέσσερις τομείς της οικονομίας και, από τον Μάιο 2008, και στους καταναλωτές. Οι έρευνες αποτελούν μέρος του κοινού εναρμονισμένου προγράμματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τα αποτελέσματά τους χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό του δείκτη οικονομικού κλίματος σε ευρωπαϊκό επίπεδο και δημοσιεύονται συνοπτικά στις εκδόσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι αναλύσεις που δημοσιεύονται κάθε μήνα στην παρούσα έκδοση στηρίζονται στα πρωτογενή, αναλυτικά στοιχεία, όπως προκύπτουν από τις έρευνες που διεξάγει το IOBE.

Επόμενο δελτίο συγκυρίας: **5 Αυγούστου 2008**

A. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΚΛΙΜΑ: ΕΕ-27, ΕΥΡΩΖΩΝΗ, ΕΛΛΑΔΑ

ΙΟΥΝΙΟΣ 2008

α) Ε.Ε.-27 – Ευρωζώνη: Υποχώρηση του κλίματος σε Ευρωπαϊκή Ένωση και Ευρωζώνη

Ο Δείκτης Οικονομικού Κλίματος τον Ιούνιο υποχώρησε εκ νέου κατά 2,5 μονάδες στην **Ευρωπαϊκή Ένωση**, φθάνοντας τις 94,6 και κατά 2,7 μονάδες στην **Ευρωζώνη** (94,9 μονάδες). Παραμένει έτσι και στις δύο ζώνες χαμηλότερος του μακροχρόνιου μέσου επιπέδου του, ενώ καταγράφεται υποχώρηση σε όλους τους επιμέρους τομείς, εκτός από τις Υπηρεσίες, όπου σημειώνεται ελαφρά άνοδος. Αναλυτικότερα:

- Στη **Βιομηχανία** ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υποχώρησε κατά μία μονάδα, τόσο στην ΕΕ, όσο και την Ευρωζώνη, είναι ωστόσο υψηλότερος του μακροχρόνιου μέσου όρου του. Όλα τα επιμέρους στοιχεία του δείκτη καταγράφουν υποχώρηση, με κυριότερη αυτή των εκτιμήσεων για τα *επίπεδα των παραγγελιών*. Πτώση σημειώνουν και οι προβλέψεις για την *εξέλιξη της παραγωγής*, ενώ επιδεινώνονται στην ΕΕ και οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για το *επίπεδο των αποθεμάτων* τους (σταθερές στην Ευρωζώνη).
- Στις **Υπηρεσίες**, ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών, αν και βελτιώνεται κατά μία μονάδα σε σχέση με τον Μάιο, εξακολουθεί να κινείται χαμηλότερα του μακροχρόνιου μέσου όρου του. Οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για την *τρέχουσα επιχειρηματική δραστηριότητα* βελτιώνονται στην ΕΕ, αλλά παρέμειναν αμετάβλητες στην Ευρωζώνη. Η ικανοποίηση από την πορεία της ζήτησης ενισχύεται επίσης, ενώ περαιτέρω βελτίωση προβλέπουν κυρίως οι επιχειρήσεις της Ευρωζώνης το επόμενο διάστημα, παρά οι επιχειρήσεις στο σύνολο της ΕΕ-27, οι προβλέψεις των οποίων είναι μετριοπαθέστερες έναντι του Μαΐου.
- Στο **Λιανικό Εμπόριο** οι προσδοκίες επιδεινώνονται, με το δείκτη να κινείται κοντά στα επίπεδα του μακροχρόνιου μέσου όρου του. Οι εκτιμήσεις για την *τρέχουσα επιχειρηματική δραστηριότητα* υποχωρούν (έντονα μάλιστα στην Ευρωζώνη), ενώ διογκωμένα για την εποχή εμφανίζονται τα *αποθέματα*, τόσο στην ΕΕ, όσο και στην Ευρωζώνη. Επιπλέον, αρκετά μετριοπαθέστερες σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα είναι και οι προσδοκίες των επιχειρήσεων για την *εξέλιξη της επιχειρηματικής δραστηριότητάς* τους επόμενους μήνες.
- Στις **Κατασκευές**, ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υποχωρεί τον Ιούνιο, παραμένοντας ωστόσο υψηλότερα του μακροχρόνιου μέσου όρου του και στις δύο ζώνες. Συγκεκριμένα, οι προβλέψεις των επιχειρήσεων για το *επίπεδο των εργασιών*

τους υποχωρούν σημαντικά, ενώ απαισιόδοξες είναι και οι προβλέψεις για την *πορεία της απασχόλησης* στον κλάδο.

Πίνακας 1: Δείκτες Οικονομικού Κλίματος (1990-2007=100, εποχικά εξομαλυσμένα στοιχεία)

	Μ.Ο		2001-2007		Μ.Ο έτους						
	2001-07	Max	Min		2003	2004	2005	2006	2007		
ΕΕ-27	100,8	114,1	87,0		92,3	101,8	98,6	107,5	110,8		
Ευρωζώνη	99,6	112,0	86,6		92,5	98,7	97,4	106,3	108,4		
Ελλάδα	99,9	115,4	82,3		92,4	102,2	88,6	102,3	108,0		

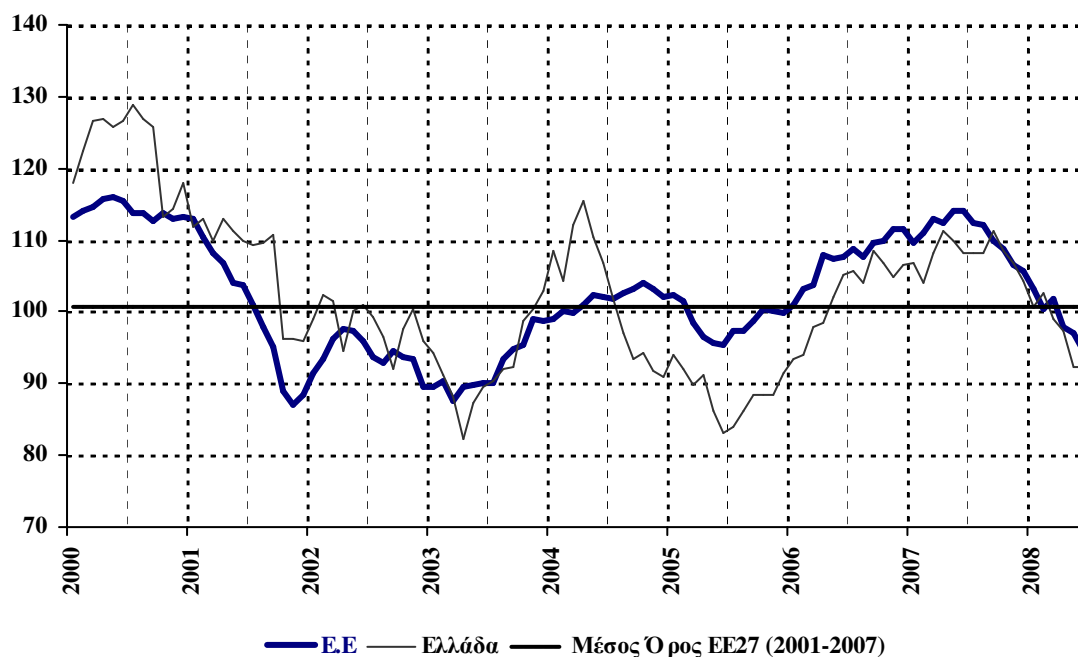
2007												
	I	Φ	Μ	Α	Μ	I	I	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
ΕΕ-27	109,7	111,0	112,9	112,5	114,1	114,1	112,3	112,2	109,8	108,8	106,6	105,8
ΕΕ-13	108,6	109,0	110,6	110,4	111,6	111,1	110,4	109,4	106,3	105,4	104,1	103,4
Ελλάδα	106,9	104,1	108,3	111,2	109,9	108,1	108,2	108,3	111,2	108,6	106,8	104,3

2008												
	I	Φ	Μ	Α	Μ	I	I	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
ΕΕ-27	103,3	100,3	101,9	98,0	97,1	94,6						
ΕΕ-13	101,7	100,2	99,6	97,1	97,6	94,9						
Ελλάδα	100,6	102,7	98,9	97,4	92,3	92,2						

Σημείωση: Ο Δείκτης Οικονομικού Κλίματος (1990-2006=100) υπολογίζεται με βάση τους επιμέρους Δείκτες Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία, τις Κατασκευές, το Λιανικό Εμπόριο και τις Υπηρεσίες, καθώς και το Δείκτη Εμπιστοσύνης στους Καταναλωτές.

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfin

Διάγραμμα 1: Δείκτες Οικονομικού Κλίματος Ε.Ε-27 και Ελλάδα
(1990-2007=100, εποχικά εξομαλυσμένα στοιχεία)

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfin

- Ο **Δείκτης Καταναλωτικής Εμπιστοσύνης** απομακρύνεται όλο και περισσότερο από το μακροχρόνιο μέσο όρο του με την καθοδική τροχιά που διαγράφει τους τελευταίους μήνες να συνεχίζεται και τον Ιούνιο. Οι προβλέψεις των καταναλωτών για την *οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους* υποχωρούν έντονα, ενώ ιδιαίτερα απαισιόδοξοι εμφανίζονται οι ευρωπαίοι καταναλωτές και για την *οικονομική κατάσταση της χώρας τους το επόμενο διάστημα*. Εξάλλου, όπως προκύπτει από την έρευνα, η οικονομική συγκυρία δεν ευνοεί την *αποταμίευση*, ενώ έντονη είναι η απαισιοδοξία των καταναλωτών και για την εξέλιξη της ανεργίας.
- Σε σύγκλιση με την άνοδο στον τομέα των Υπηρεσιών ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στις **Χρηματοοικονομικές Υπηρεσίες**, βελτιώνεται σημαντικά στην ΕΕ, ενώ είναι σταθερός στην Ευρωζώνη. Η εξέλιξη αυτή είναι ιδιαίτερος ευνοϊκή, αφού συνεχίζεται για δεύτερο μήνα, αποκαθιστώντας ενδεχομένως εν μέρει την ισορροπία στο ευρωπαϊκό χρηματοπιστωτικό σύστημα που είχε πληγεί μετά την κρίση στις ΗΠΑ. Στους επιμέρους δείκτες, οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για την *τρέχουσα εξέλιξη της ζήτησης* και για την *επιχειρηματική δραστηριότητα του τελευταίου τριμήνου* καταγράφουν κατακόρυφη άνοδο τον Ιούνιο, ενώ αντίθετα οι προσδοκίες για τη *μελλοντική εξέλιξη της ζήτησης* είναι λιγότερο αισιόδοξες απ' ό,τι τον Μάιο.

Σε επίπεδο χωρών τον Ιούνιο, οι περισσότερες καταγράφουν υποχώρηση των προσδοκιών και επιδείνωση του οικονομικού τους κλίματος, με εντονότερη πτώση (11 μονάδων) στην Φινλανδία. Στις μεγαλύτερες χώρες, ο δείκτης οικονομικού κλίματος επιδεινώθηκε σημαντικά στην Ισπανία (-6,2) και λιγότερο στη Γαλλία (-2,7) και την Ιταλία (-0,1), ενώ αυξήθηκε στο Ηνωμένο Βασίλειο (+2,1), παραμένοντας ωστόσο σε επίπεδα χαμηλότερα του μακροχρόνιου μέσου όρου του. Στην Ελλάδα, ο δείκτης παραμένει στα προ μηνός επίπεδά του και στις 92,2 μονάδες (21^η θέση σε σειρά κατάταξης μεταξύ των χωρών-μελών, από τη 19^η θέση που βρισκόταν τον προηγούμενο μήνα).

β) Ελλάδα: Αμετάβλητος ο δείκτης οικονομικού κλίματος

Στην Ελλάδα, ο Δείκτης Οικονομικού Κλίματος παραμένει σταθερός τον Ιούνιο, αντίθετα επομένως με την πτωτική πορεία του δείκτη στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες. Η επίδοση ωστόσο των 92,2 μονάδων παραμένει η χαμηλότερη των τελευταίων 2,5 ετών, υστερώντας σημαντικά τόσο έναντι της αντίστοιχης του Ιουνίου 2007 (108,1 μονάδες), όσο και του μακροχρόνιου μέσου όρου του δείκτη (99,9 μονάδες). Το γεγονός αυτό αντανακλά τη δύσκολη οικονομική συγκυρία και την έντονη αβεβαιότητα και απαισιοδοξία που κυριαρχεί σε όλους τους τομείς της ελληνικής οικονομίας και ιδιαίτερα στους καταναλωτές. Με εξαίρεση τις Υπηρεσίες, όπου ανακόπτεται η πτωτική πορεία των τελευταίων μηνών, στους υπόλοιπους τομείς σημειώνεται υποχώρηση, η οποία είναι μάλιστα ιδιαίτερα έντονη στο Λιανικό Εμπόριο. Αναλυτικότερα:

Στη **Βιομηχανία**, οι προσδοκίες για την *παραγωγική δραστηριότητα* τους επόμενους μήνες υποχωρούν οριακά, ενώ μετριοπαθέστερες είναι και οι εκτιμήσεις για τον *όγκο των παραγγελιών*. Μόνο το *επίπεδο των αποθεμάτων* κρίνεται σχετικά ικανοποιητικό για την εποχή, υποδηλώνοντας επαρκή ρευστοποίηση. Άνοδος των προσδοκιών – μετά όμως από τρεις μήνες πτώσης - καταγράφεται στις **Υπηρεσίες**, με τις εκτιμήσεις και προβλέψεις για την *πορεία της ζήτησης*, να ανακάμπτουν. Στο **Λιανικό Εμπόριο** υποχωρούν έντονα οι επιχειρηματικές προσδοκίες αφού, παρόλο που τα αποθέματα βρίσκονται σε φυσιολογικό ύψος για την εποχή, οι προσδοκίες για τις πωλήσεις *τους επόμενους μήνες*, αλλά και οι εκτιμήσεις της *τρέχουσας επιχειρηματικής δραστηριότητας* είναι μετριοπαθέστερες του Μαΐου. Το κλίμα επιδεινώνεται και στις **Κατασκευές**, καθώς υποχωρούν κυρίως οι προβλέψεις για την απασχόληση στον κλάδο. Στον πλευρά της ζήτησης, η εξέλιξη της **καταναλωτικής εμπιστοσύνης** είναι και τον Ιούνιο αρνητική. Οι προβλέψεις των Ελλήνων καταναλωτών *για τη γενική οικονομική κατάσταση της χώρας* και τη *χρηματοοικονομική κατάσταση του νοικοκυριού* τους υποχωρούν περαιτέρω, η πρόθεσή τους για *αποταμίευση* παραμένει πολύ χαμηλή, ενώ οι προβλέψεις τους για την *εξέλιξη των τιμών* είναι εξαιρετικά δυσοίωνες. Μόνο οι προβλέψεις για την *εξέλιξη της ανεργίας*, φαίνεται να βελτιώνονται σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα, γεγονός όμως που συνδέεται με την εποχική απασχόληση στον τομέα του Τουρισμού.

Στις επόμενες ενότητες ακολουθούν οι αναλυτικές εξελίξεις ανά τομέα.

B. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ - ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ - ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

ΙΟΥΝΙΟΣ 2008

1. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ: Υποχωρούν οι προσδοκίες, ενισχύεται όμως η απασχόληση

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη **Βιομηχανία** υποχωρεί εκ νέου τον Ιούνιο και διαμορφώνεται στις 96 μονάδες, από τις 99,2 μονάδες τον Μάιο, επίδοση σημαντικά κατώτερη της αντίστοιχης περυσινής (106,6 μονάδες). Η υποχώρηση αποδίδεται κατά κύριο λόγο στις ηπιότερες εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για την εξέλιξη της ζήτησης αλλά και στις μετριοπαθέστερες προβλέψεις για την πορεία της παραγωγής το επόμενο τρίμηνο. Αναλυτικότερα:

α) Οι προβλέψεις των επιχειρήσεων για την εξέλιξη της παραγωγής κατά τους προσεχείς μήνες είναι ηπιότερες τον Ιούνιο σε σχέση με τον Μάιο. Ο σχετικός δείκτης της διαφοράς μεταξύ των θετικών και αρνητικών προβλέψεων διαμορφώνεται στο +22 από +31 τον Μάιο, επίδοση όμως που θεωρείται ικανοποιητική.

β) Αποκλιμακώνονται ελαφρά οι εκτιμήσεις για το ύψος των αποθεμάτων, παρόλο που σταθερά ένας στους πέντε εκτιμά ότι τα αποθέματά του είναι διογκωμένα και μόνο 8% ότι είναι χαμηλά για την εποχή.

γ) Πτωτικές είναι οι εκτιμήσεις για το επίπεδο των παραγγελιών και της ζήτησης, με το ποσοστό των επιχειρήσεων που εκτιμούν ότι η ζήτηση είναι ικανοποιητική να περιορίζεται περαιτέρω και το 27% των επιχειρήσεων να δηλώνει μείωση στις παραγγελίες του (21% τον Μάιο).

δ) Μετριοπαθέστερες έναντι του Μαΐου είναι και οι εκτιμήσεις για τις παραγγελίες και τη ζήτηση του εξωτερικού, με το ισοζύγιο θετικών/ αρνητικών απαντήσεων να καταγράφει τη χαμηλότερη τιμή του έτους, φθάνοντας το -23 (από -15 τον Μάιο). Στο ίδιο κλίμα εξάλλου κινούνται και οι προβλέψεις για τις εξαγωγές τους επόμενους μήνες, καθώς διευρύνεται το ποσοστό των επιχειρήσεων που αναμένει μείωσή τους.

ε) Το ποσοστό χρησιμοποίησης του εργοστασιακού δυναμικού δεν μεταβάλλεται (76,3%), ενώ οι μήνες εξασφαλισμένης παραγωγής διευρύνονται μόνο οριακά (σε 5,1 από 4,9 τον Μάιο).

στ) Αλλάζει η τάση στην απασχόληση τον Ιούνιο με τις σχετικές προβλέψεις να γίνονται θετικές: το ποσοστό των επιχειρήσεων που αναμένουν άνοδο είναι πλέον υψηλότερο εκείνων που προβλέπουν μείωση.

ζ) Αμετάβλητες παραμένουν οι προβλέψεις ανόδου των τιμών, καθώς σταθερά ένας στους τέσσερις προβλέπει αύξηση το επόμενο διάστημα. Ανακόπτεται έτσι η τάση αποκλιμάκωσης που είχε σημειωθεί τους προηγούμενους μήνες.

η) Τέλος, από το τριμηνιαίο ερώτημα για την ανταγωνιστικότητα, δεν προκύπτουν αξιόλογες μεταβολές στις εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για την εγχώρια αλλά και τη διεθνή αγορά, αφού εννέα στις 10 εξακολουθούν να κρίνουν ότι η ανταγωνιστικότητά τους παραμένει σε σταθερά επίπεδα.

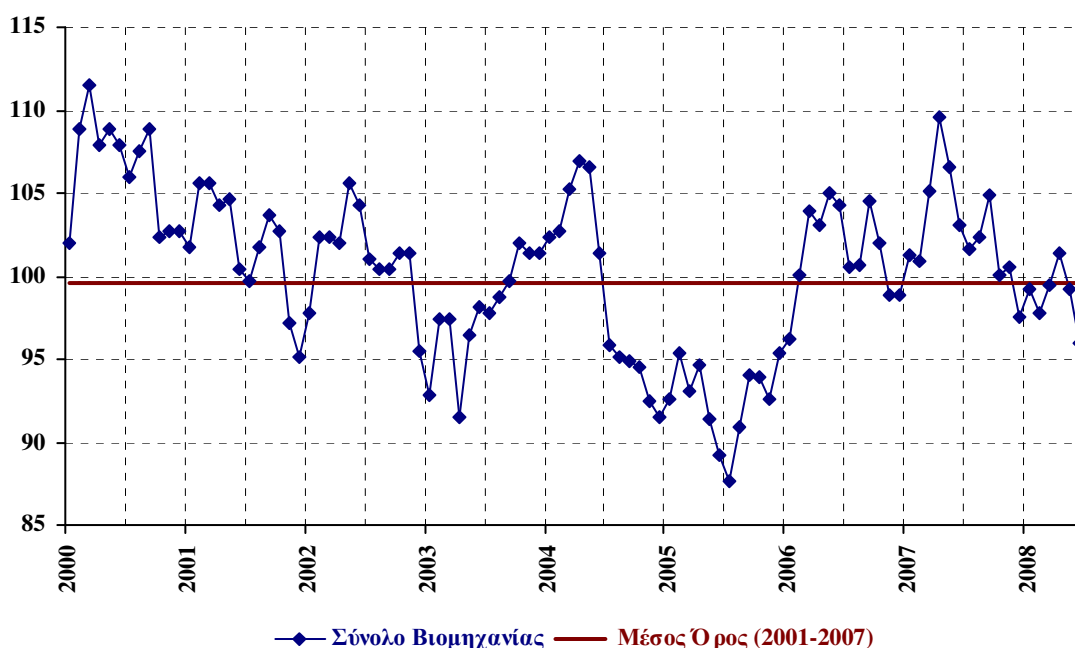
Πίνακας 2: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία

			M.O	2001-2007			Μ.Ο έτους				
			2001-07	Max	Min	2003	2004	2005	2006	2007	
Βιομηχανία (1996-2006=100)			99,6	109,5	87,7	97,9	99,1	92,6	101,5	102,8	
				Απρλ-07	Ιουλ-05						
2007											
I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ
101,3	100,9	105,1	109,5	106,6	103,1	101,6	102,4	104,9	100,1	100,5	97,5
2008											
I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ
99,2	97,8	99,4	101,4	99,2	96,0						

Σημείωση: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση τις προοπτικές για την παραγωγή, τις εκτιμήσεις για το ύψος των αποθεμάτων και τις εκτιμήσεις για τη συνολική ζήτηση.

Πηγή: IOBE

Διάγραμμα 2: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία (1996-2006=100)

Πηγή: IOBE

Οι εξελίξεις στις επιμέρους κατηγορίες αγαθών της Βιομηχανίας είναι πτωτικές. Αναλυτικότερα:

Στα **Καταναλωτικά Αγαθά**, ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών κινείται όπως και το σύνολο της Βιομηχανίας, σημειώνοντας οριακή υποχώρηση. Διαμορφώνεται έτσι στις 101,8 μονάδες από 102,2 μονάδες τον Μάιο, επίδοση πάντως που είναι ανώτερη της αντίστοιχης περυσινής (100,7 μονάδες). Η άνοδος αυτή οφείλεται στην ρευστοποίηση μέρους των αποθεμάτων, καθώς πλέον 8 στους 10 εκτιμούν ότι αυτά βρίσκονται σε κανονικά επίπεδα για την εποχή. Ταυτόχρονα περισσότερο αισιόδοξες είναι και οι εξελίξεις στις παραγγελίες και τη ζήτηση εξωτερικού, αφού μετά από τη βαθιά πτώση του Μαΐου, οι δυσμενείς προβλέψεις αμβλύνονται. Αυτό όμως δεν είναι ακόμα αρκετό για να βελτιωθεί η ανταγωνιστική θέση των επιχειρήσεων του κλάδου στο εξωτερικό, καθώς φαίνεται να διευρύνεται το ποσοστό των επιχειρήσεων που είναι δυσαρεστημένες με την ανταγωνιστική τους ικανότητα, τόσο εγχωρίως, όσο και στο εξωτερικό. Εξάλλου, τόσο οι εκτιμήσεις για το επίπεδο παραγγελιών και ζήτησης, όσο και οι προβλέψεις για την εξέλιξη της παραγωγής τους προσεχείς μήνες παρουσιάζουν κάμψη τον Ιούνιο. Στα θετικά του κλάδου σημειώνονται οι ευνοϊκές εξελίξεις στην απασχόληση του κλάδου, αφού οι προβλέψεις ανόδου υπερτερούν πλέον των προβλέψεων μείωσης και το αντίστοιχο ισοζύγιο διαμορφώνεται στο +3 από -2 τον Μάιο.

Έντονη είναι η υποχώρηση του δείκτη στα **Κεφαλαιουχικά Αγαθά**, ο οποίος «κατρακυλά» στις 71,6 μονάδες από τις 96,7 μονάδες τον Μάιο, καταγράφοντας έτσι τη χαμηλότερη επίδοση των τελευταίων ετών. Σχεδόν όλα τα στοιχεία δραστηριότητας συντελούν σε αυτήν τη διολίσθηση. Αξιοσημείωτη είναι η εξασθένηση των εκτιμήσεων για το επίπεδο των παραγγελιών, η οποία συνοδεύεται και από έντονα αρνητικές πλέον εκτιμήσεις για την εξέλιξη της παραγωγής τους προσεχείς μήνες (-14 το αντίστοιχο ισοζύγιο, έναντι +23 τον Μάιο). Κατακόρυφη είναι επίσης και η υποχώρηση στο επίπεδο παραγγελιών εξωτερικού, καθώς δύο στις τρεις επιχειρήσεις αναμένουν πτώση, ποσοστό που είναι το υψηλότερο των τελευταίων ετών. Εξαίρεση στην κακή αυτή εικόνα συνιστά η άμβλυνση των αρνητικών εκτιμήσεων για τα αποθέματα, με το 46% να κρίνει το ύψος τους φυσιολογικό για την εποχή, ενώ και σε όρους απασχόλησης, οι προβλέψεις είναι πλέον θετικές: το αντίστοιχο ισοζύγιο θετικών/ αρνητικών προβλέψεων διαμορφώνεται στο +10 από -6 τον Μάιο.

Υποχώρηση σημειώνει και ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στα **Ενδιάμεσα Αγαθά**, ο οποίος διαμορφώνεται στις 94,7 μονάδες από τις 97,5 μονάδες τον Μάιο, επίδοση χαμηλότερη και από την αντίστοιχη περυσινή (106,7 μονάδες). Η εξέλιξη αυτή οφείλεται κατά κύριο λόγο στις μετριοπαθέστερες προβλέψεις για την πορεία της παραγωγής τους προσεχείς μήνες, ενώ παράλληλα καταγράφεται ελαφρά υποχώρηση και στο επίπεδο των παραγγελιών. Παρόλα αυτά, οι εκτιμήσεις σχετικά με τα αποθέματα δεν μεταβάλλονται, αφού 7 στις 10 επιχειρήσεις κρίνουν το επίπεδό τους ικανοποιητικό για την εποχή. Θετικές είναι και σε αυτόν τον κλάδο οι προβλέψεις για την απασχόληση, οι οποίες, μετά την έντονη πτώση του Μαΐου, ενισχύονται. Τέλος, από την τριμηνιαία έρευνα για την ανταγωνιστικότητα, προκύπτουν ηπιότερες εκτιμήσεις από τις επιχειρήσεις του κλάδου σχετικά με την ανταγωνιστική τους θέση τόσο στην Ευρωπαϊκή Ένωση όσο και στον υπόλοιπο κόσμο.

2. ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ: Νέα υποχώρηση των προσδοκιών, ηπιότερη η πορεία των εργασιών

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις **Κατασκευές** καταγράφει νέα υποχώρηση τον Ιούνιο και διαμορφώνεται στις 97 μονάδες έναντι των 105,4 μονάδων του Μαΐου. Η επίδοση αυτή είναι κατώτερη και της αντίστοιχης περυσινής (102,1 μονάδες), αλλά υπερτερεί ελαφρώς του μακροχρόνιου μέσου όρου (95,9 μονάδες). Στην υποχώρηση του Ιουνίου συμβάλλει τόσο η επιδείνωση των προβλέψεων για το πρόγραμμα εργασιών των επιχειρήσεων του κλάδου, όσο και ο περιορισμός των θετικών προβλέψεων για τις εξελίξεις στην απασχόληση, που συνοδεύεται και από μείωση των μηνών εξασφαλισμένης δραστηριότητας στους 15,7 (έναντι 18,7 τον Μάιο). Αν και δύο στις τρεις επιχειρήσεις (68%) αναμένουν σταθερότητα στις τιμές, ελαφρώς ενισχυμένο εμφανίζεται και το ποσοστό που αναμένει ανάταση των πληθωριστικών πιέσεων με αποτέλεσμα το σχετικό ισοζύγιο να διαμορφώνεται στο 17% από 15% τον Μάιο.

Αντίθετα με τις προβλέψεις, η αποτίμηση της τρέχουσας κατάστασης των κατασκευαστικών επιχειρήσεων είναι πιο ικανοποιητική. Η πορεία των εργασιών σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο επισημαίνεται ως ανοδική από το 35% των επιχειρήσεων (έναντι 24% τον Μάιο). Στο ίδιο πλαίσιο, αυξημένο (20% έναντι 15% τον Μάιο) εμφανίζεται το ποσοστό των επιχειρήσεων που δηλώνει ότι δεν αντιμετωπίζει προσκόμματα στην παραγωγική του δραστηριότητα, ενώ από τις υπόλοιπες επιχειρήσεις, ως βασικότερα εμπόδια αναφέρονται παράγοντες που σχετίζονται με τη γραφειοκρατία (εκπτώσεις, δημοπρατήσεις, κτλ) και το υπάρχον θεσμικό πλαίσιο (31%), τη χαμηλή ζήτηση (28%), αλλά και τις δυσκολίες χρηματοδότησης (16%).

Η επιδείνωση του κλίματος τον Ιούνιο είναι διαστρωματική και αγγίζει τόσο τις Κατασκευές Δημοσίων Έργων, όσο και τις Ιδιωτικές Κατασκευές. Αναλυτικότερα:

Στις **Ιδιωτικές Κατασκευές** ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών καταγράφει πτώση 8 μονάδων, φθάνοντας έτσι τις 75,7 μονάδες, υστερώντας και έναντι της αντίστοιχης περυσινής επίδοσης (83,2 μονάδες). Η επιδείνωση αυτή οφείλεται αφενός στην έντονη υποχώρηση του ποσοστού των επιχειρήσεων που κρίνουν θετικά το επίπεδο εργασιών τους, και αφετέρου στις δυσμενείς προβλέψεις για την απασχόληση, οι οποίες είναι πλέον αρνητικές (-8 από +9 τον Μάιο), και μάλιστα στο χαμηλότερο επίπεδο των τελευταίων δύο ετών. Στο ίδιο πλαίσιο κινούνται και οι μήνες εξασφαλισμένης δραστηριότητας, οι οποίοι περιορίζονται στους 9,8 από 11,4 τον Μάιο, ενώ το ποσοστό των κατασκευαστικών επιχειρήσεων που θεωρεί ότι η δραστηριότητά του δεν παρεμποδίζεται, παραμένει στο 31%. Η συντριπτική πλειονότητα των επιχειρήσεων δηλώνει και πάλι ως εμπόδιο στη λειτουργία του τη χαμηλή ζήτηση (37%), ενώ ακολουθούν παράγοντες όπως η γραφειοκρατία και το ισχύον θεσμικό πλαίσιο (17%) και οι δυσκολίες στη χρηματοδότηση της λειτουργίας τους (8%).

Διολίσθηση των προσδοκιών παρατηρείται και στις **Κατασκευές Δημοσίων Έργων**, αν και σε ηπιότερο βαθμό. Έτσι, ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών υποχωρεί στις 109,2 μονάδες από τις 115 μονάδες τον Μάιο, επίδοση η οποία υστερεί και έναντι της αντίστοιχης περυσινής (111,8 μονάδες). Οι προβλέψεις για το πρόγραμμα εργασιών των επιχειρήσεων

παραμένουν στα επίπεδα του Μαΐου. Η υποχώρηση του δείκτη εκπορεύεται κυρίως από την εξασθένηση των θετικών προβλέψεων για την εξέλιξη της απασχόλησης. Παρόλα αυτά, ένα σημαντικό ποσοστό των επιχειρήσεων εκτιμά άνοδο στις τρέχουσες εργασίες του (42% έναντι 30% τον Μάιο), ενώ έχει υπερδιπλασιαστεί, αν και είναι πολύ χαμηλό, και το ποσοστό των επιχειρήσεων που δηλώνει ότι δεν συναντά εμπόδια στην παραγωγική του λειτουργία, καταγράφοντας μάλιστα την υψηλότερη τιμή των τελευταίων ετών (15% από 6% τον Μάιο). Από τις υπόλοιπες επιχειρήσεις που δηλώνουν ότι συναντούν προσκόμματα, το 40% τα αποδίδει στο θεσμικό πλαίσιο και τη γραφειοκρατία, ενώ οι δυσκολίες στη χρηματοδότηση και η χαμηλή ζήτηση επισημαίνονται από το 20% και 23% των επιχειρήσεων αντίστοιχα.

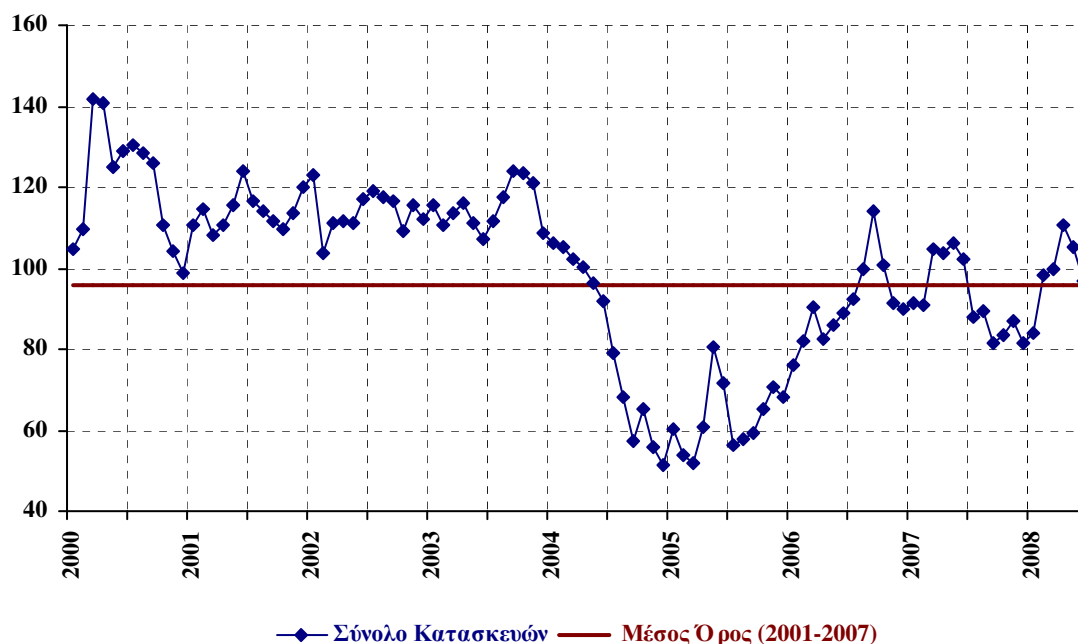
Πίνακας 3: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Κατασκευές

			Μ.Ο		2001-2007			Μ.Ο έτους				
			2001-07		Max		Min	2003	2004	2005	2006	2007
Κατασκευές (1996-2006=100)			95,9		123,8		51,4	115,0	81,5	63,0	91,1	92,5
					Σεπτ-03		Δεκ-04					
2007												
I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ	
91,4	90,7	104,9	103,7	106,2	102,1	87,7	89,4	81,5	83,7	86,9	81,5	
2008												
I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ	
84,2	98,1	99,7	110,5	105,4	97,0							

Σημείωση: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση τις εκτιμήσεις για το πρόγραμμα των εργασιών και τις προβλέψεις για την απασχόληση.

Πηγή: IOBE

Διάγραμμα 3: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Κατασκευές (1996-2006=100)

Πηγή: IOBE

3. ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ: Έντονη πτώση των προσδοκιών

Στο **Λιανικό εμπόριο** η πτωτική τάση που ξεκίνησε τον προηγούμενο μήνα ενισχύεται τον Ιούνιο. Έτσι, ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών διαμορφώνεται στις 110,6 μονάδες (118,1 μονάδες το Μάιο), επίδοση η οποία είναι η χαμηλότερη κατά το τελευταίο 1,5 έτος. Είναι φανερά μία δύσκολη συγκυρία για το λιανικό εμπόριο καθώς εξασθενούν τόσο οι εκτιμήσεις για την εξέλιξη των πωλήσεων τους τελευταίους μήνες, όσο και οι προβλέψεις για την εξέλιξη τους το επόμενο τρίμηνο, οι οποίες είναι αρκετά μετριοπαθέστερες σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα (+39 από +53 τον Μάιο). Εμφανώς ηπιότερες είναι και οι προβλέψεις ανόδου των παραγγελιών προς τους προμηθευτές, αλλά και οι προβλέψεις για την απασχόληση του κλάδου. Στον αντίποδα, μόνο τα αποθέματα εμφανίζουν σχετικά υποχώρηση, ενώ ηπιότερες είναι και προβλέψεις για την πορεία των τιμών. Ένα σημαντικό ωστόσο 29% εξακολουθεί να προβλέπει άνοδο των τιμών βραχυπρόθεσμα, αν και σε υποχώρηση σε σχέση με τον Μάιο (38%).

Πίνακας 4: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στο Λιανικό Εμπόριο

		Μ.Ο		2001-2007		Μ.Ο έτους					
		2001-07		Max	Min	2003	2004	2005	2006	2007	
Λιανικό Εμπόριο (1996-2006=100)		102,9		124,3	87,1	102,0	104,8	96,8	110,8	120,8	
				Mai-07	Δεκ-01						
2007											
<i>I</i>	<i>Φ</i>	<i>Μ</i>	<i>Α</i>	<i>Μ</i>	<i>Ι</i>	<i>Ι</i>	<i>Α</i>	<i>Σ</i>	<i>Ο</i>	<i>Ν</i>	<i>Δ</i>
117,1	122,0	118,5	119,7	124,3	122,7	123,8	123,5	123,6	121,0	116,5	116,6
2008											
<i>I</i>	<i>Φ</i>	<i>Μ</i>	<i>Α</i>	<i>Μ</i>	<i>Ι</i>	<i>Ι</i>	<i>Α</i>	<i>Σ</i>	<i>Ο</i>	<i>Ν</i>	<i>Δ</i>
117,0	120,8	118,5	119,7	118,1	110,6						

Σημείωση: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση τις εκτιμήσεις και προβλέψεις για τις πωλήσεις και το ύψος των αποθεμάτων.

Πηγή: ΙΟΒΕ

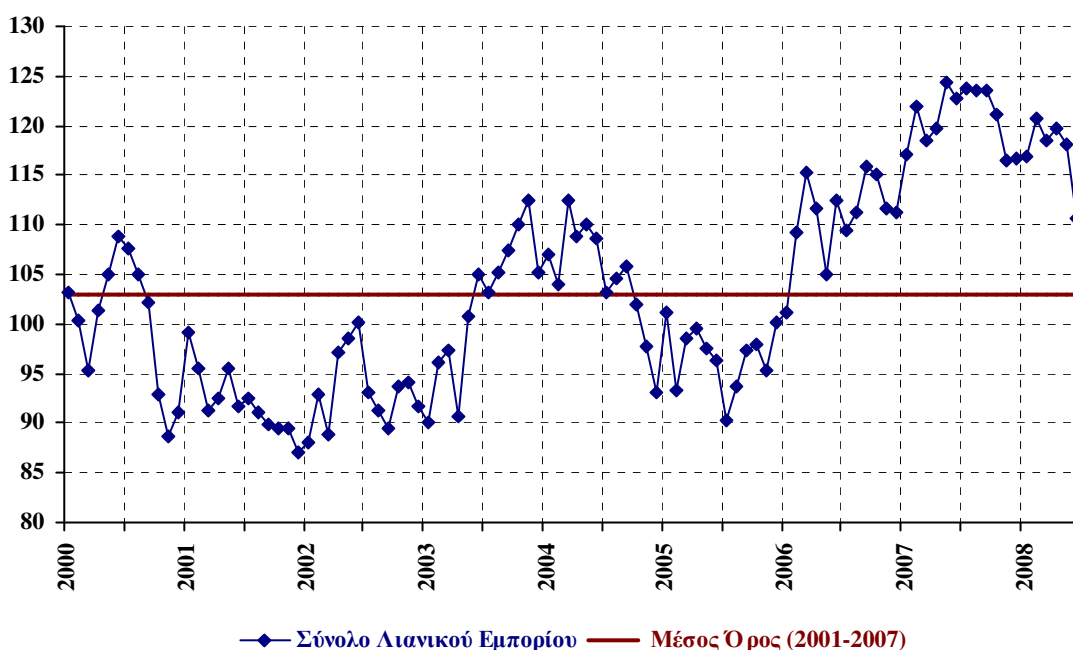
Οι κλαδικές εξελίξεις πάντως παρουσιάζουν διαφορετικά χαρακτηριστικά, γεγονός που σημαίνει ότι η δυσμενής συγκυρία δεν αγγίζει με τον ίδιο τρόπο όλους τους κλάδους. Έτσι οι επιχειρηματικές προσδοκίες εξασθενούν στα Τρόφιμα / Ποτά, στα Οχήματα – Ανταλλακτικά και στα Πολυκαταστήματα, ενώ σημειώνουν άνοδο στα Υφάσματα – Ένδυση – Υπόδηση. Αναλυτικότερα:

Στα **Τρόφιμα – Ποτά – Καπνός**, ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών σημειώνει πτώση τον Ιούνιο, φθάνοντας τις 119,7 μονάδες (από 128,3 μονάδες το Μάιο), επίδοση που κινείται όμως στα περσινά επίπεδα. Στην υποχώρηση του δείκτη συμβάλλουν ως επί το πλείστον οι ηπιότερες θετικές εκτιμήσεις για το τρέχον επίπεδο των πωλήσεων, αλλά και οι μετριοπαθέστερες προσδοκίες για τις πωλήσεις της επόμενης περιόδου, παρόλο που πάνω από τους μισούς αναμένουν άνοδο. Αντίστοιχα εξασθενούν και οι προβλέψεις για τις παραγγελίες, αλλά και την απασχόληση, ωστόσο θα πρέπει να σημειωθεί ότι 57% των επιχειρήσεων

αναμένει αύξηση των θέσεων εργασίας στον κλάδο. Άλλωστε, και οι εκτιμήσεις για το επίπεδο των αποθεμάτων, είναι ικανοποιητικές καθώς τα αποθέματα στον κλάδο είναι χαμηλότερα από το φυσιολογικά για την εποχή επίπεδα, υποδηλώνοντας σημαντική ρευστοποίησή τους.

Αντίθετα, ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στα **Υφάσματα – Ένδυση – Υπόδηση**, κινείται ανοδικά, κατά 5 μονάδες, φθάνοντας τις 101,5 μονάδες τον Ιούνιο, επίδοση η οποία ωστόσο είναι πολύ κατώτερη της αντίστοιχης περυσινής (139,5 μονάδες). Στην άνοδο αυτή συμβάλλει κατά κύριο λόγο η κατακόρυφη άνοδος των θετικών προβλέψεων για τις πωλήσεις του επόμενου τριμήνου – λόγω προφανώς και των εκπτώσεων - με το σχετικό ισοζύγιο να εκτοξεύεται στο +47 από +15 τον Μάιο. Η εξέλιξη αυτή τροφοδοτεί εξάλλου και την αντίστοιχη άνοδο των προβλέψεων για παραγγελίες, συμβάλλοντας ταυτόχρονα και στις πιο αισιόδοξες προοπτικές για την απασχόληση στον κλάδο (+38 από -43 το αντίστοιχο ισοζύγιο). Παρόλα αυτά, οι εκτιμήσεις για το τρέχον επίπεδο πωλήσεων παραμένουν αρνητικές, εξέλιξη που συνάδει και με τη διόγκωση των αποθεμάτων.

Διάγραμμα 4: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στο Λιανικό Εμπόριο
(1996-2006=100)

Πηγή: IOBE

Ανοδικές είναι οι προσδοκίες και στα **Είδη Οικιακού Εξοπλισμού**, με το Δείκτη Επιχειρηματικών Προσδοκιών να διαμορφώνεται στις 111,5 μονάδες από 108,6 τον Μάιο. Παρόλο που η ικανοποίηση από τις πωλήσεις του τρέχοντος τριμήνου υποχωρεί ελαφρώς, συμπαρασύροντας και τις προβλέψεις για τις παραγγελίες, οι προβλέψεις για τις προσεχείς πωλήσεις κλιμακώνονται, με το 78% των επιχειρήσεων να αναμένει άνοδο (έναντι 68% το Μάιο). Άλλωστε, το ύψος των αποθεμάτων έχει περιοριστεί και 8 στις 10 επιχειρήσεις δηλώνουν ικανοποιημένες με τη ρευστοποίησή τους. Παρά το θετικό κλίμα στον κλάδο, σε όρους απασχόλησης οι έντονα ανοδικές προβλέψεις των προηγούμενων μηνών περιορίζονται,

γεγονός που υποδηλώνει ότι μεγάλο μέρος των προσλήψεων στον κλάδο έχει μάλλον ολοκληρωθεί.

Στα **Οχήματα – Ανταλλακτικά**, ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών καταγράφει πτώση τον Ιούνιο και διαμορφώνεται στις 102,2 μονάδες (112,5 μονάδες τον Μάιο), επίδοση που υστερεί έναντι της αντίστοιχης περυσινής (121,6 μονάδες). Η επιδείνωση οφείλεται τόσο στις δυσμενέστερες εκτιμήσεις για το τρέχον επίπεδο πωλήσεων, όπου το σχετικό ισοζύγιο περιορίζεται στο +13 (+27 τον Μάιο), όσο και στις απαισιόδοξες προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη πορεία των πωλήσεων. Οι εξελίξεις αυτές επηρεάζουν και τις παραγγελίες, καθώς υπερδιπλασιάζονται οι επιχειρήσεις που αναμένουν πτώση (22% από 10% το Μάιο). Παρόλα αυτά, τα αποθέματα περιορίζονται, ενώ και οι προβλέψεις για την εξέλιξη της απασχόλησης του κλάδου είναι θετικότερες του Μαΐου.

Τέλος, στα **Πολυκαταστήματα**, οι προσδοκίες είναι μετριοπαθέστερες του Μαΐου, με το Δείκτη Επιχειρηματικών Προσδοκιών να υποχωρεί στις 117 μονάδες από τις 122,3 μονάδες τον προηγούμενο μήνα και 121,7 τον Ιούνιο του 2007. Τόσο οι εκτιμήσεις για τις πωλήσεις του τελευταίου τριμήνου, όσο και οι προβλέψεις για τις πωλήσεις της επόμενης περιόδου εξασθενούν, αν και πάνω από 60% των επιχειρήσεων αναμένει άνοδο. Η ηπιότερη πορεία των πωλήσεων επηρεάζει και το επίπεδο των παραγγελιών, αφού μόλις 3 στις δέκα επιχειρήσεις αναμένουν άνοδο (από 65% τον Μάιο). Τα αποθέματα από την άλλη πλευρά παραμένουν στα επίπεδα του Μαΐου, ενώ πιο αισιόδοξες είναι οι τάσεις στην απασχόληση στον κλάδο, με το σχετικό ισοζύγιο θετικών/ αρνητικών προβλέψεων να διευρύνεται στο +37.

4. ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ: Αναστροφή της πτωτικής πορείας του τελευταίου τριμήνου

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις **Υπηρεσίες** ανακόπτει την πτωτική πορεία των προηγούμενων μηνών και σημειώνει οριακή άνοδο, φθάνοντας τις 103 μονάδες (102,2 τον Μάιο), επίδοση η οποία υστερεί ωστόσο έναντι της αντίστοιχης περυσινής (110,3 μονάδες). Η εξέλιξη αυτή εκπορεύεται κατά κύριο λόγο από τη μεγαλύτερη ικανοποίηση από την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων, αλλά και τις πιο αισιόδοξες προβλέψεις σχετικά με την εξέλιξη της ζήτησης στον κλάδο. Από την άλλη πλευρά, οι ελαφρώς δυσμενέστερες εκτιμήσεις για την τρέχουσα πορεία της ζήτησης και η υποχώρηση στις θετικές προβλέψεις για την απασχόληση (28% από 33% τον Μάιο) δεν επηρεάζουν σημαντικά την εξέλιξη του δείκτη. Παρόλα αυτά, είναι λιγότερες σε σχέση με τον Μάιο οι επιχειρήσεις που δηλώνουν ότι η παραγωγική τους δραστηριότητα διεξάγεται απρόσκοπτα (49% έναντι 58%), με τις υπόλοιπες να προβάλλουν κυρίως την ανεπάρκεια της ζήτησης και τη γραφειοκρατία ως βασικότερα εμπόδια στην επιχειρηματική λειτουργία τους (15% και 14% αντίστοιχα).

Στους κυριότερους κλάδους των Υπηρεσιών οι εξελίξεις ήταν συνοπτικά οι ακόλουθες:

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στα **Ξενοδοχεία – Εστιατόρια** ανακάμπτει τον Ιούνιο κατά 8 μονάδες, φθάνοντας τις 107,2, επίδοση η οποία ωστόσο υστερεί σημαντικά από την αντίστοιχη περυσινή (118,7 μονάδες). Κατακόρυφη είναι η άνοδος της αισιοδοξίας για την

τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων, με το ισοζύγιο θετικών/ αρνητικών εκτιμήσεων να υπερδιπλασιάζεται και να διαμορφώνεται στο +39 από +14 τον Μάιο, ενώ ήπια ανοδική, είναι και η τρέχουσα πορεία της ζήτησης. Αντίθετα, οι προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη πορεία της ζήτησης συνεχίζουν να υποχωρούν, ενώ σημαντικά μειωμένο εμφανίζεται και το ποσοστό των επιχειρήσεων που δηλώνει ότι η δραστηριότητά του διεξάγεται απρόσκοπτα (39% από 54% τον Μάιο). Από τις επιχειρήσεις που βλέπουν εμπόδια, η πλειονότητα τα αποδίδει στην ανεπάρκεια της ζήτησης (29%), ενώ ακολουθεί η ανεπάρκεια κεφαλαίων κίνησης και τα γραφειοκρατικά προσκόμματα στην επιχειρηματική λειτουργία (15% και 12% αντίστοιχα).

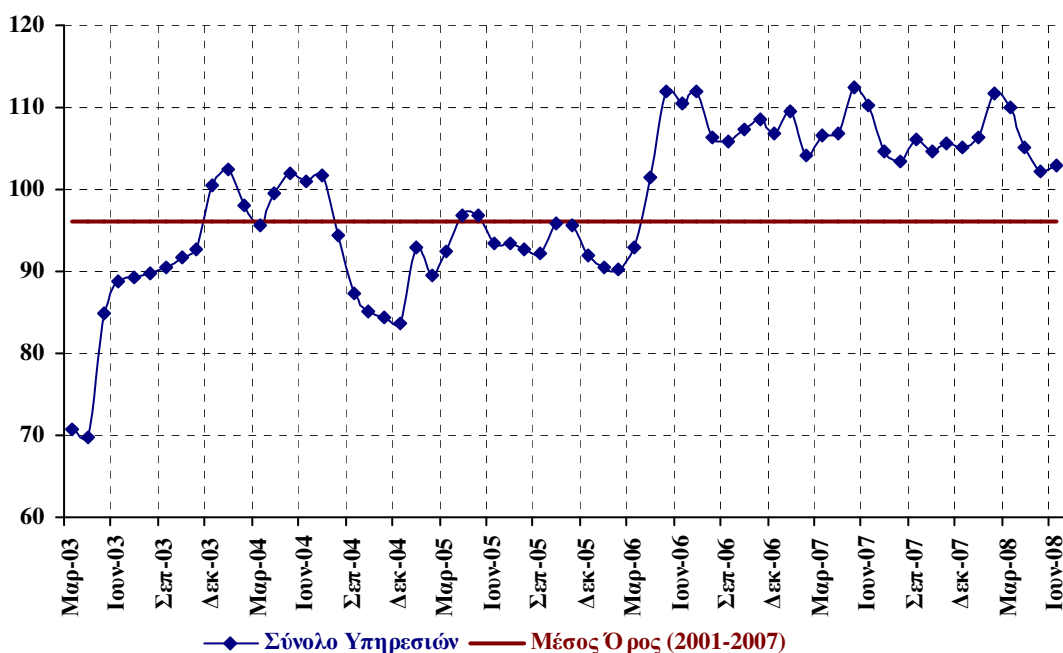
Πίνακας 5: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Υπηρεσίες

			Μ.Ο	2001-2007			Μ.Ο έτους				
			2001-07	Max	Min	2003	2004	2005	2006	2007	
Υπηρεσίες (1998-2006=100)			96,1	122,5	69,8	85,5	94,6	93,6	103,7	106,6	
				3 ^ο τριμ 01	Απριλ-03						
2007											
I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ
109,5	104,2	106,5	106,9	112,4	110,3	104,6	103,5	106,2	104,7	105,6	105,1
2008											
I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ
106,4	111,8	110,0	105,2	102,2	103,0						

Σημειώσεις: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση την κατάσταση της επιχείρησης, καθώς και τις εκτιμήσεις και τις προβλέψεις για την πορεία της ζήτησης.

Πηγή: IOBE

Διάγραμμα 5: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Υπηρεσίες (1998-2006=100)

Πηγή: IOBE

Το κλίμα βελτιώνεται αισθητά και στα **Τουριστικά Πρακτορεία**, με το Δείκτη Επιχειρηματικών Προσδοκιών να ανέρχεται στις 102,4 μονάδες από τις 93,9 μονάδες, λόγω άλλωστε και της έναρξης της θερινής σεζόν και της ζήτησης που παρουσιάζει ο κλάδος τους μήνες αυτούς. Η επίδοση αυτή ωστόσο είναι σαφώς χαμηλότερη της αντίστοιχης περυσινής (139,7 μονάδες) και φανερώνει ότι οι δυσκολίες είναι αυξημένες φέτος. Οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για την τρέχουσα πορεία της ζήτησης εξελίσσονται ευνοϊκά και ύστερα από αρκετούς μήνες οι αισιόδοξοι υπερτερούν των απαισιόδοξων, γεγονός το οποίο συνάδει και με την αυξημένη αισιοδοξία για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων. Από την άλλη πλευρά όμως, οι προβλέψεις για τη μελλοντική πορεία της ζήτησης παραμένουν αρνητικές. Αρνητικές είναι και οι προβλέψεις για την απασχόληση στον κλάδο, παρόλο που τον Ιούνιο αμβλύνονται σημαντικά (-6 από -13 τον Μάιο). Τέλος, μόνο 13% των επιχειρήσεων δεν επισημαίνει προβλήματα στη διεξαγωγή της δραστηριότητάς του (20% τον Μάιο), ενώ από τις υπόλοιπες επιχειρήσεις, η ανεπάρκεια ζήτησης προβάλλεται ως βασικό πρόσκομμα από το 34% και ακολουθούν η ανεπάρκεια εργατικού δυναμικού (28%) και η γραφειοκρατία (19%).

Αντίθετα με τους υπόλοιπους κλάδους του τομέα, πτωτική, έστω και οριακά, παραμένει η τάση στις **Διάφορες Επιχειρηματικές Δραστηριότητες**. Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών σημειώνει οριακή υποχώρηση και διαμορφώνεται στις 98,9 μονάδες από τις 99,6 μονάδες τον Μάιο, επίδοση η οποία βρίσκεται στα ίδια επίπεδα με την αντίστοιχη περυσινή (98,7 μονάδες). Έτσι, οι ευνοϊκότερες εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση της επιχείρησης δεν καταφέρνουν τον Ιούνιο να αντισταθμίσουν τις δυσμενείς προβλέψεις για τη μελλοντική εξέλιξη της ζήτησης, με το θετικό ισοζύγιο να περιορίζεται στο +31 από +38 τον Μάιο. Εξάλλου, οριακά χαμηλότερα διαμορφώνονται και οι τρέχουσες εκτιμήσεις της ζήτησης, ενώ η σχετική δυσарέσκεια αποτυπώνεται και στις προβλέψεις για τον αριθμό των απασχολούμενων, με το ποσοστό των επιχειρήσεων που αναμένουν άνοδο της απασχόλησης να περιορίζεται στο 27% από 43% τον Μάιο. Παρόλα αυτά, τρεις στις πέντε επιχειρήσεις θεωρούν ότι η παραγωγική λειτουργία τους διεξάγεται απρόσκοπτα, ενώ όσες δηλώνουν το αντίθετο αναφέρουν ως βασικά αίτια την ανεπάρκεια εργατικού δυναμικού (11%), το δύσκαμπτο θεσμικό πλαίσιο και τη γραφειοκρατία (10%), καθώς και τη φτωχή ζήτηση (9%).

Τέλος, στους **Ενδιάμεσους Χρηματοπιστωτικούς Οργανισμούς** (εκτός Τραπεζών) ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών συνεχίζει την πτωτική τάση που ξεκίνησε τον Απρίλιο και διαμορφώνεται στις 84,2 μονάδες (85,4 τον Μάιο), επίδοση κατώτερη και της αντίστοιχης περυσινής (109,3 μονάδες). Ενώ οι περισσότερες επιχειρήσεις του κλάδου εκτιμούν βελτίωση της κατάστασής τους, από την άλλη, τόσο οι εκτιμήσεις της τρέχουσας ζήτησης, όσο και οι μελλοντικές προσδοκίες για την εξέλιξή της, αντισταθμίζουν αυτήν την εικόνα, καθώς είναι μετριοπαθέστερες του Μαΐου. Το γεγονός αυτό επηρεάζει σημαντικά και τις προβλέψεις για την απασχόληση, οι οποίες περιορίζονται, με μόλις το 17% των επιχειρήσεων να αναμένει άνοδο (34% τον Μάιο). Όσον αφορά στην επιχειρηματική τους λειτουργία, το ποσοστό των επιχειρήσεων που δεν επισημαίνει σημαντικά εμπόδια στη διεξαγωγή της λειτουργίας του διευρύνεται σε 57% (53% τον Μάιο), ενώ η πλειονότητα των υπολοίπων προβάλλει την ανεπάρκεια ζήτησης ως βασικό πρόσκομμα της επιχειρηματικής λειτουργίας τους (26%).

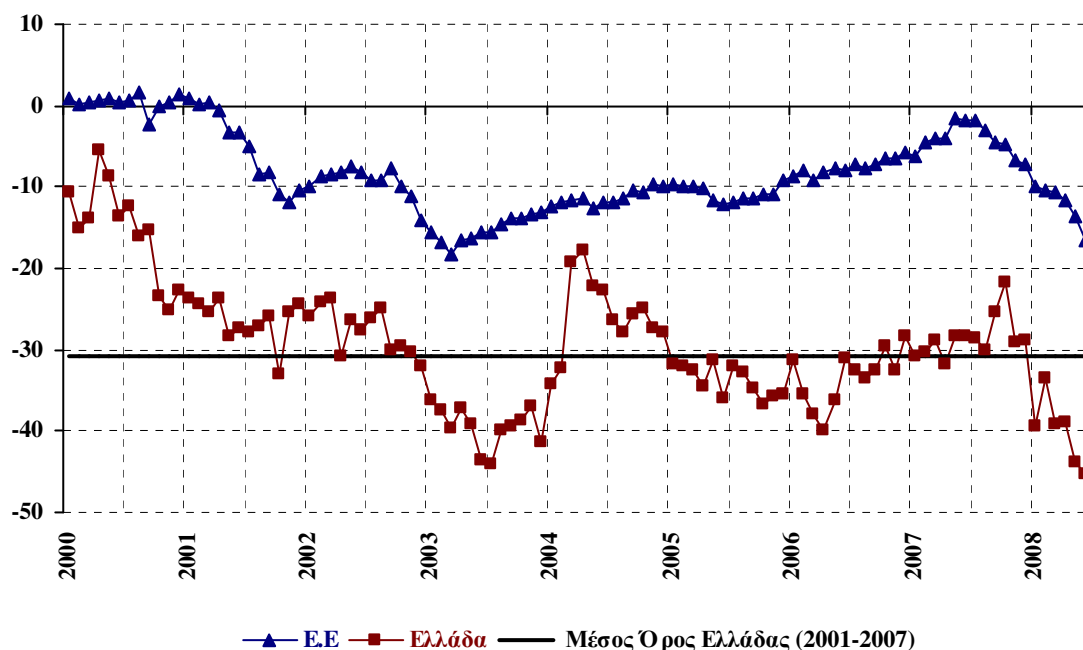
Γ. ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ

ΙΟΥΝΙΟΣ 2008

Στα χαμηλά επίπεδα του προηγούμενου μήνα η καταναλωτική εμπιστοσύνη

Ο **Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτών** παραμένει τον Ιούνιο στα ιστορικά χαμηλά επίπεδα του Μαΐου, υποχωρώντας μόνο κατά μία μονάδα στις -45 μονάδες, όταν στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες, σημειώνεται σημαντική επιδείνωση. Οι Έλληνες καταναλωτές κατατάσσονται πάντως ανάμεσα στους πιο απαισιόδοξους Ευρωπαίους, μετά τους Πορτογάλους. Περισσότερο αισιόδοξοι εμφανίζονται σταθερά οι νέοι 16-29 ετών, ενώ οι πλέον δυσαρεστημένοι είναι οι Έλληνες άνω των 50 ετών και οι γυναίκες. Το κλίμα δυσαρέσκειας καλύπτει όλη την Ευρώπη, καθώς ο Δείκτης Εμπιστοσύνης των Καταναλωτών υποχωρεί τον τελευταίο μήνα σε 19 από τις 27 χώρες-μέλη της ΕΕ. Οι μόνες χώρες στις οποίες παρατηρείται οριακή βελτίωση είναι η Εσθονία και η Σλοβενία, ενώ στη Δανία και τη Ρουμανία το κλίμα παραμένει αμετάβλητο. Έτσι, στην Ε.Ε. ο δείκτης διαμορφώνεται στις -17 μονάδες, από -14 μονάδες τον Μάιο, τη χαμηλότερη επίδοση της τελευταίας πενταετίας και πολύ χαμηλότερη του μακροχρόνιου μέσου όρου του. Υποχώρηση της καταναλωτικής εμπιστοσύνης καταγράφεται και στην Ευρωζώνη, αν και σε ελαφρώς μικρότερο βαθμό, αφού ο αντίστοιχος δείκτης υποχωρεί στις -17 από -15 μονάδες τον Μάιο, επίδοση επίσης κατώτερη του μακροχρόνιου μέσου όρου. Αναλυτικότερα:

Διάγραμμα 6: Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτών (εποχικά εξομαλυμένα στοιχεία)

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfm

Οι προβλέψεις των Ελλήνων για την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους τους προσεχείς 12 μήνες γίνονται ακόμη πιο απαισιόδοξες τον Ιούνιο: διπλασιάζεται σε σχέση με

τον Μάιο το ποσοστό αυτών που προβλέπουν σημαντική επιδείνωση της οικονομικής τους κατάστασης το επόμενο διάστημα (35%), ενώ μόνο ένα 8% αναμένει βελτίωση. Το κλίμα απαισιοδοξίας πάντως διατρέχει όλη την Ευρώπη, καθώς μόνο σε Γερμανία, Ρουμανία, Φινλανδία και Σουηδία οι αισιόδοξοι πολίτες είναι περισσότεροι από τους απαισιόδοξους.

Όσον αφορά στις προβλέψεις των καταναλωτών για την οικονομική κατάσταση της χώρας το προσεχές 12-μηνο, επτά στους 10 Έλληνες προβλέπουν επιδείνωση το επόμενο διάστημα, οι πέντε από τους οποίους τη χαρακτηρίζουν σημαντική. Οι μόνοι αισιόδοξοι πολίτες για την πορεία της οικονομίας της χώρας τους εξακολουθούν να είναι οι Πολωνοί.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της έρευνας του Ιουνίου, το 10% των ελληνικών νοικοκυριών δηλώνουν ότι είναι χρεωμένα, ένα 7% αντλεί πόρους από τις αποταμιεύσεις του και το 47% δηλώνει ότι δεν αποταμιεύει καθόλου. Εξάλλου το 73% των Ελλήνων θεωρεί ακατάλληλη την τρέχουσα οικονομική συγκυρία για αποταμίευση. Έτσι η πρόθεση για αποταμίευση παραμένει χαμηλή, με το 75% να δηλώνει ότι δεν προβλέπει να αποταμιεύσει στον επόμενο χρόνο.

Πίνακας 6: Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτών (εποχικά εξομαλυμένα στοιχεία)

	2001-2007			Μ.Ο έτους				
	M.O	max	min	2003	2004	2005	2006	2007
ΕΕ-27	-9,0	1,1	-18,4	-15	-11	-11	-8	-4
ΕΕ-13	-10,7	1,3	-20,9	-18	-14	-14	-9	-5
Ελλάδα	-30,7	-17,9	-44,0	-39	-26	-34	-33	-28

2007												
	I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ
ΕΕ-27	-6	-5	-4	-4	-2	-2	-2	-3	-5	-5	-7	-7
ΕΕ-13	-7	-5	-5	-4	-2	-2	-2	-4	-6	-6	-8	-9
Ελλάδα	-31	-30	-29	-32	-28	-28	-29	-30	-26	-22	-29	-29

2008												
	I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ
ΕΕ-27	-10	-11	-11	-12	-14	-17						
ΕΕ-13	-12	-12	-12	-12	-15	-17						
Ελλάδα	-40	-34	-39	-39	-44	-45						

Σημείωση: ο Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτών υπολογίζεται με βάση τις προβλέψεις τους για τη γενικότερη οικονομική κατάσταση της χώρας, την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους, την πρόθεση αποταμίευσης και την πρόβλεψη για την ανεργία. Οι προβλέψεις κινούνται στο διάστημα +100 (όλοι οι καταναλωτές προβλέπουν αύξηση) έως -100 (όλοι προβλέπουν μείωση) και εμφανίζονται ως διαφορές των θετικών-αρνητικών απαντήσεων. Αρνητική διαφορά σημαίνει ότι το ποσοστό αυτών που προβλέπουν μείωση του συγκεκριμένου μεγέθους είναι υψηλότερο του ποσοστού εκείνων που προσδοκούν αύξηση και αντίστροφα.

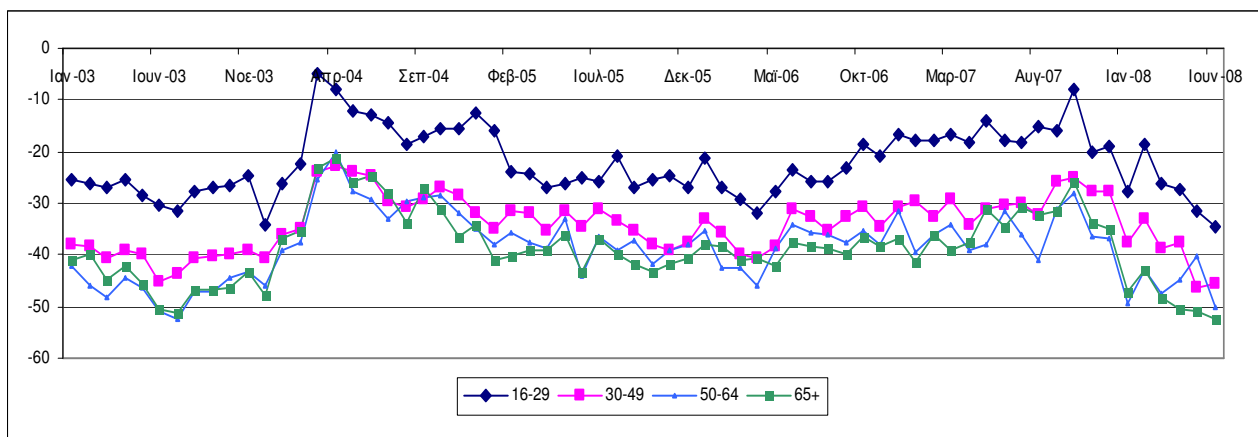
Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfin

Συγκριτικά με τον προηγούμενο μήνα φαίνεται να βελτιώνονται τον Ιούνιο οι προβλέψεις των καταναλωτών για την εξέλιξη της ανεργίας: το σχετικό ισοζύγιο των προβλέψεων για άνοδο / πτώση της ανεργίας περιορίζεται κατά 10 μονάδες στο +37 ανακόπτοντας έτσι την τάση ανόδου που ξεκίνησε τον Μάρτιο. Η εξέλιξη αυτή ενδεχομένως να μπορεί να αποδοθεί και στην θετική εξέλιξη που είχε η ανεργία τους τελευταίους μήνες στη χώρα, ωστόσο θα πρέπει

να σημειωθεί ότι οι καταναλωτές εξακολουθούν να είναι ιδιαίτερος επιφυλακτικοί, καθώς οι μισοί εξακολουθούν να προβλέπουν αύξησή της το επόμενο διάστημα.

Τέλος, οι εκτιμήσεις των ελληνικών νοικοκυριών -σε ποσοστό 76%- είναι ότι τον τελευταίο χρόνο οι τιμές των προϊόντων αυξήθηκαν πολύ και μόνο το 18% απαντά ότι αυξήθηκαν μέτρια ή λίγο. Έντονα απαισιόδοξοι είναι οι Έλληνες και για την εξέλιξη των τιμών το επόμενο διάστημα: το 45% πιστεύει ότι θα αυξηθούν με ταχύτερο ρυθμό και ένα 30% ότι θα αυξηθούν με τον ρυθμό που αυξάνονται και τώρα. Σημειώνεται εδώ ότι στην ΕΕ και την Ευρωζώνη οι προβλέψεις για τις τιμές είναι ακόμη πιο απαισιόδοξες και οι πληθωριστικές προσδοκίες των Ευρωπαίων καταναλωτών ακόμη δυσμενέστερες.

Διάγραμμα 7α: Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτών ανά ηλικία
(εποχικά εξομαλυμένα στοιχεία)

Διάγραμμα 7β: Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτών ανά φύλο
(εποχικά εξομαλυμένα στοιχεία)

